

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО РЯТУВАННЯ 1989 РОКУ В УКРАЇНІ

Курпій А. А.

аспірант 3 року навчання

факультету права, економіки та кібербезпеки

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Бабін Б. В.***

доктор юридичних наук, професор

факультету права, економіки та кібербезпеки

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Під час лиха на морі нерідко відбуваються ситуації, які потребують допомоги рятувальників.

При цьому пошук та рятування людини є міжнародним зобов'язанням прибережної країни, здійснюється безоплатно у відповідності до Міжнародної конвенції з пошуку та рятування на морі 1989 року (Конвенція SAR) та належить до публічно-правової функції держави.

Між тим, після першочергового пошуку та рятування людини, нерідко потребують рятування і майно, до якого може належати як саме судно, що терпить лихо або потребує допомоги, так і вантаж, що перевозиться.

Таке рятування майна здійснюється за декількома напрямками: запобігання шкоді навколишньому середовищу чи зменшення її (наприклад, від аварійних розливів нафти, затонулого майна тощо), та в інтересах зацікавлених осіб, як то судовласника, фрахтувальника, вантажовласника та інших учасників перевезення щодо зменшення матеріальної шкоди у зв'язку із втратою судна, вантажу тощо.

Відповідно таке рятування майна здійснюється на комерційній основі, що належить до приватноправового регулювання таких міжнародних відносин.

Для цілей уніфікації комерційного рятування майна відповідно до статті 2в Конвенції Міжнародної морської організації (ІМО) Рада Організації на 14 позачерговій сесії вирішила скликати міжнародну конференцію для розгляду питання по прийняттю нової конвенції з права рятування майна.

Таке рішення було погоджено Асамблеєю ІМО на 15 черговій сесії резолюцією А. 633 (18) від 20.11.1987 р.

Конференція відбулась в Лондоні в штаб-квартирі ІМО з 7 по 8 квітня 1989 р., на якій була прийнята Міжнародна конвенція про рятування 1989 року та набрала чинності 14.07.1996 року.

Після проголошення незалежності Україна тривалий час не приймала будь-якого рішення щодо приєднання до цієї Конвенції.

На законодавчому національному рівні питання рятування на морі регламентувалось Законом України «Про аварійно-рятувальні служби», Кодексом торговельного мореплавства України.

Статтю 332 Кодексу торговельного мореплавства визначається, що розмір винагороди за рятування на морі визначається угодою сторін, а за відсутності угоди – судом, господарським судом або Морською арбітражною комісією.

З метою виконання вимог Закону України «Про аварійно-рятувальні служби» узагальнюючим підзаконним нормативно-правовим актом з рятування на морі було Тимчасове Положення про порядок проведення та документального оформлення аварійно-рятувальних робіт у морській зоні відповідальності України, що затверджено наказом Міністерства транспорту України від 10.09.2002 № 643.

Також, Положенням про Морську арбітражну комісію при Торгово-промисловій палаті України, що є Додатком 2 до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» передбачено, що Морська арбітражна комісія вирішує спори, які випливають з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають із торгового мореплавства, незалежно від того, чи є сторонами таких відносин суб'єкти українського та іноземного або лише українського чи тільки іноземного права.

Зокрема, Морська арбітражна комісія вирішує спори, що випливають із відносин щодо рятування морських суден або морським судном судна внутрішнього плавання, а також щодо рятування в морських водах судном внутрішнього плавання іншого судна внутрішнього плавання (підпункт 7 пункту 2 Положення).

Відповідно Рішенням Президіуму Торгово-Промислової Палати України від 22.06.2000 р. затверджена типова форма 2000 «Договору про рятування».

У міжнародній практиці також застосовується відкрита стандартна форма угоди про рятування англійського Ллойд (Lloyd's standard form of salvage agreement).

З введенням в дію Кодексу цивільного захисту України з 01.07.2013 року втратив чинність Закон України «Про аварійно-рятувальні служби».

Стаття 18 Кодексу цивільного захисту України визначає повноваження інших центральних органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту, до яких, зокрема належить забезпечення виконання завдань цивільного захисту створеними ними функціональними підсистемами (підпункт 3 частини 1 статті 18 КЦЗ України).

Так, наказом Міністерства інфраструктури України від 15.03.2016 № 104, що зареєстрований в Мінюсті України 05.04.2016 р. за № 506/28636 затверджено Положення про функціональну підсистему запобігання і реагування на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій на морському і річковому транспорті в акваторії морських портів, організації пошуково-рятувальних робіт в акваторії Чорного та Азовського морів.

Зазначеним Положенням проведення пошуково-рятувальних робіт в морському пошуково-рятувальному районі України в Чорному та Азовському морях під час реагування на надзвичайні ситуації всіх рівнів забезпечує ДП «Адміністрація морських портів України» відповідно до Міжнародної конвенції ООН з морського права, Міжнародної конвенції про пошук і рятування на морі 1979 року, Міжнародної конвенції про охорону людського життя на морі 1974 року (п. 6 Положення).

Питання комерційного рятування майна на морі Положення не регламентує.

Між тим, в цей же період, з метою сприяння вдосконаленню законодавства щодо проведення рятувальних операцій на морі та забезпеченню безпеки судноплавства з метою охорони навколишнього природного середовища за ініціативою Міністерства інфраструктури України Верховною Радою України прийнято Закон України від 22.03.2017 р. № 1968 «Про приєднання Україна до Міжнародної конвенції про рятування 1989 року».

Міжнародна конвенція про рятування 1989 року набрала чинності для України через один рік після дати висловлення Україною згоди на обов'язковість для неї цієї Конвенції, що дорівнює 15.06.2018 року.

15.06.2018 року Генеральний Секретаріат ІМО циркулярним листом сповістив про інформування Україною приєднання до Міжнародної конвенції про рятування 1989 року, вчиненої 28 квітня 1989 року у м. Лондоні, з таким застереженням:

«Відповідно до статті 30 Конвенції Україна зберігає за собою право не застосовувати положення Конвенції:

– коли рятувальна операція має місце у внутрішніх водах України та всі судна, з якими пов'язані такі дії, є суднами внутрішнього плавання;

– коли рятувальні операції мають місце у внутрішніх водах України без застосування жодного судна;

– коли всі заінтересовані сторони є громадянами або юридичними особами України;

– коли майно, стосовно якого потрібно застосовувати рятувальні операції, є морським майном культурного характеру доісторичного, археологічного чи історичного значення та знаходиться на морському дні».

Згідно статті 8 Міжнародної конвенції про рятування 1989 стосовно власника судна або іншого майна, що перебуває в небезпеці, рятувальник зобов'язаний:

а) здійснювати рятувальні операції з належною турботою;

б) під час виконання зобов'язання, зазначеного в підпункті «а», виявляти належну турботу стосовно запобігання шкоді навколишньому середовищу або її зменшення;

в) коли цього переконливо вимагають обставини, звертатися по допомогу до інших рятувальників, а також

д) погоджуватися на участь інших рятувальників, коли цього переконливо вимагає власник або капітан судна чи власник іншого майна, яке перебуває в небезпеці, за умови, однак, що це не впливатиме на розмір його винагороди, якщо буде визнано, що така вимога була не доцільною.

Стосовно рятувальника власник і капітан судна або власник іншого майна, що перебуває в небезпеці, зобов'язані:

а) у повному обсязі співробітничати з ним під час рятувальних операцій;

б) здійснюючи співробітництво, виявляти належну турботу стосовно запобігання шкоді навколишньому середовищу або її зменшення, а також

в) прийняти судно чи інше майно після того, як воно було доставлене в безпечне місце, коли цього переконливо вимагає рятувальник.

Право укладати договори про здійснення рятувальних операцій від імені власника судна та власника майна, яке знаходиться на борту, має право капітан судна (стаття 6 Конвенції).

Рятувальні операції, що мали корисний результат, дають право на винагородження.

Якщо не передбачене інше в договорі, жодна сплата відповідно до цієї Конвенції не передбачається, якщо рятувальні операції не мали корисного результату (стаття 12 Конвенції).

Між тим, незважаючи на набрання чинності для України 15.06.2018 року Міжнародною конвенцією про рятування 1989 року, національне законодавство з цього часу не вдосконалено та у національну правову базу не втілюється.

З плином часу у зв'язку із втратою чинності нормативно-правових актів з рятування на морі та які було розроблені у виконанні цих актів, на сьогодні питання рятування на морі потребує суттєвого перегляду.

Відсутність регламентації на національному рівні питання рятування на морі та враховуючи неврегульованість та застарілість деяких норм права з цього питання, правозастосування та втілення міжнародних норм є вкрай ускладненим та покладає тягар формування тих чи інших правил поведінки на розсуд сторін договору про рятування.

Відповідно, питання регламентації на національному рівні питання рятування на морі згідно Міжнародної конвенції про рятування 1989 року є відкритим для нормотворчості.

Література:

1. Резолюція ІМО А. 633 (18) від 20.11.1987 р.
2. Заключий Акт з конференції про рятування 1989 року. URL: www.imodocs.imo.org
3. Міжнародна конвенція про рятування 1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_045#Text
4. Document by Secretary General «Accession by Ukraine». SALVAGE/1|Circ/62 15JUN2017. URL: www.imodocs.imo.org
5. Кодекс торговельного мореплавства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кодекс цивільного захисту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text/>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Матвеев О. В.

*аспірант кафедри державно-правових дисциплін
факультету права, економіки та кібербезпеки*

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Крижановський А. Ф.

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент Національної академії правових наук України,

заслужений діяч науки і техніки України,

професор кафедри державно-правових дисциплін

факультету права, економіки та кібербезпеки

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Руйнівну силу міжнародного наркотрафіку порівнюють з дією зброї масового ураження. Наркоекспансія представляє один з аспектів сучасної загрози безпеки – вона найтіснішим чином пов'язана з тероризмом, транскордонною злочинністю, контрабандою і торгівлею людьми; завдає непоправної шкоди цілим державам, вибиваючи з нормального життя наймолодше і динамічний населення. Виробництво